

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplača 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznauila (inserati) se sprejemajo in veljá trisporna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvenredni nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 127.

V Ljubljani, v sredo 4. junija 1884.

Letnik XII.

Utrakvizem v ljudski šoli.

(Dalje.)

Minister Thun, kateri je bil v skrbi slovenskih osnovnih šol, poprašal je Miklošiča in Slomška, naj mu svetujeta načrt, ali bi bilo bolje, da se v osnovne šole slovenske uvede samo slovenščina, ali pa tudi poleg nje še nemščina. Odlična Slovenca naj odločita. Miklošič se je izrekel samo za slovenščino, Slomšek pa za utrakvizem. Grof Thun je odobril Slomškov nazor, a ne Miklošičevih. Na dalje se bere tam: „Slomšek je kmalu spoznal, da bi bilo jedino pravo, ako bi se bil tudi on potegnil samo za slovenščino in je zaradi tega pozneje iz srca obžaloval, da je obveljalo njegovo načelo, ker se je prepričal, da je materinščina jedina podlaga osnovnim šolam.“

Nimamo pravednega vzroka, da bi dvomili nad resnico poslednjih besedi, dasiravno v Slomškovem životopisu tega nismo brali. Ako se je Slomšek potegoval za utrakvizem, tega gotovo ni storil iz nevednosti, marveč iz miroljubnosti, mislil si je s prizanesljivostjo in prizanaševanjem Nemce pridobiti, lahko je toraj mogoče, da je poslednjič, ko je videl, da ga nočejo razumeti, obžaloval svoje prejšnje nasvete. Toda pustimo za sedaj in pogledimo, kako so se razvijala Slomškova načela. Ledina se je začela orati s knjigo „Blaže in Nežica v nedeljski šoli“. Nauk v nemščini je tukaj razdeljen na nedelje in praznike, knjiga bi imela služiti učencem v nedeljski šoli. Seveda sedaj nihče ne misli z nemščino začeti v ponavljavni šoli, a zaradi tega knjiga ostane cena in vrednost, ker je pot kazala, po kateri naj se dalje postopa. Iz te dobe omenimo še „Veliko Berilo za slovensko-nemške šole drugega odreda. V Beču 1855. Troškom c. kr. prodavnice šolskih knjig.“ — Tvarina je: I. Spoznava zemlje. II. Spoznava prirode. III. Naravoslovje. IV. Spoznava svetlega neba. V. Spoznava človeškega društva. Dodatek je:

Kratka slovnica in spise vaje; (Anleitung zu schriftlichen Aufsätzen; vaja slovensko prav spisavati.) Kolikor je meni znano, na Kranjskem to berilo ni bilo vpeljano; imeli smo tista leta 1., 2., 3. Sprach- und Lesebuch čisto nemški. A Slomškova načela predrila so tudi na Kranjsko. Dopisovala sta si s tedanjim škofijskim nadzornikom pokojnim g. Jurijem Savašnikom, in dobili smo na Kranjskem: „Praktično slovensko-nemško gramatiko za 2. in 3. razred“ tako zvanih glavnih šol s slovenskim tekstom, a za 4. razred „Slovenisch-deutsches Sprachbuch“ in po prizadevanji viteza dr. Fr. Močnika tudi tem primerna lahko umevna nemška berila, to je bilo od l. 1860 naprej. Učitelji smo bili teh knjig veseli, sedaj smo vendar imeli kaj rabljivega v rokah, a prej smo si sami morali — kakor je kdo vedel ali znal — pot nadelovati, t. j. vsa nemška pravila, vsa nemška berila morali smo otrokom raztolmačiti in toliko časa na ušesa trobiti, da so se jih na pamet naučili, ako smo hoteli otrokom kaj koristiti, sicer so ostali otroci papige, ki so priučene nemške besede izgovarjali brez zavednosti. — Kaj smo pa sedaj čakali! Utrakvistična metoda ni ugajala ne tem, ne unem. Slovenci na Kranjskem so napadali praktično slovensko gramatiko, posebno pa gospoda, ki jo je vpeljal po šolah na Kranjskem in ki je imel prvo besedo pri šolstvu. — Na Štajarskem pa baje učitelji po ljudskih šolah niso hoteli nič slišati o praktični slovensko-nemški gramatiki, tem jim je bila preveč panslavistična. Učitelji niso znali, a tudi niso hoteli slovenski poučevati. Tako se je boj sukal sem in tje, toliko je bilo gotovo, da utrakvistična metoda je Nemcem preveč, a Slovincem premalo slovenska; gospodom ki so hotli posredovati, se pa je godilo, kakor Čiču, ki je kupice prodajal, temu krčmarju je bila mera prevelika, onemu premajhna. Nemci so poudarjali svojo „Hammer Amboss“-politiko, a Slovenec ni bil voljen biti za nakovalo. V sredi med to politiko so pa bili vzlasti ljudski učitelji. Toda vsak čas svoje hoče imeti in ljudstva v narodno živ-

ljenje probujena, niso se dala odpraviti s praznimi obljubami.

Državna šolska postava dne 14. maja 1869 prizna vendar po kronovinah dvoje narodnosti. § 6 govori o učnem jeziku in o poučevanju v drugem deželnem jeziku in šolski in učni red pravi v § 51: Učilnicam, v katerih je med uk treba sprejeti še drug deželni jezik, naj deželna učilnična oblast natančneje ukrene tega uka smoter in izvrševanje. Vsled tega je šolski svet mislil, da more kaj ukreniti v ti stvari, tem bolj, ker je že nektera leta poprej naučno ministerstvo privolilo, da se sme prvo leto na Kranjskem poučevati le v maternem jeziku. Deželni šolski svet (nadzornik dr. Jare) se je držal srednje poti, zlate poti, ni prezrl narodnih tirjatev, a tudi ni dovolil vsega, kar je tirjal znani narodni program Slovencev, da se mora začeti s poučevanjem v nemščini še le v tretjem šolskem letu. S tem vprašanjem so se bavili tudi ljudski učitelji na Kranjskem, ki so se zlagali z narodnim programom. Dokler je bil mestni zastop v Ljubljani po večini naroden, je rad videl take sklepe učiteljev, a prišlo je vse drugače, v Ljubljani so dobili Nemci mestni zastop v svoje roke, na Dunaji je vladalo ministerstvo, ki ni bilo Slovanom prijazno, l. 1872 se je tudi v šolskem nadzorništvu prememba izvršila in Nemci so dobili večino v najvažnejših zastopih v deželnem šolskem svetu, v deželnem odboru. Da je bil sedaj naroden program z stran ljudskih šol v stran potisnjen, lahko se razumi, pozabili so pa tudi na tisto okrožnico deželnega šolskega sveta dne 8. oktobra 1871, v kateri se ukazuje učni jezik kranjskim ljudskim šolam, a zaradi učnega jezika poprijeli so se § 6 državne šolske postave dne 14. maja in § 51 šolskega in učnega reda dne 20. avgusta 1870, in iz teh izpeljali vzroke ukazovati zaradi učnega jezika.

(Konec prih.)

LISTEK.

Severno-iztočna morska potovanja skozi severno ledeno morje s posebnim obzirom na Nordenskjöldovo l. 1878—79.

(Spisal prof. I. Steklasa.)

(Dalje.)

Ko smo se ločili od naše ladije „Lene“, ki je plovila svojim pravcem proti jugu, obrnili smo se mi k najjužnejemu od novosibirskih otokov proti severoiztoku. Ti otoci so v znanstvenem pogledu prav znameniti. Ostanki mamutovih in množina drugih njemu istodobnih živali se najde na teh otocih v večem broju nego na sosednem kopnu Azije . . . Po Hedenströmu (nekem sibirskem činovniku, po imenu Šved ali Čud) edinem naobraženem, ki je poletel te otoke preiskal, nahajajo se v notranjosti cele gomile mamutovih, nosorogovih, konjskih, aurovih, ovčjih kosti itd. Ker se je pa tem otokom prav težko približati, niso mogli biti še do zdaj znanstveno preiskani; vsled tega leži tukaj še popolnoma neobdelano polje velike važnosti za po-vest zemlje. Mislim sem usidriti se pri Ljahovskem otoku; ker je bilo pa morje preplitvo in prav nevarno, zatoraj sem dal vkreniti južno proti prelivu,

ki deli novosibirske otoke od kopna. Da se morejo ti otoci v znanstvenem pogledu preiskati, bila bi za to najbolj pripravna morska ekspedicija iz Jakutska z malo in nizko ladijo. Preliv med kopnim in najjužnejim novosibirskim otokom je same 30' širok. Proti kopni obrnjeni strani je omejašen z zemskim šilom, ki se je poprej smatral za končno točko brodarenja od Lene proti iztoku, dokler ga ni leta 1739 Rus Laptjev oplul. Nek sibirski trgovec Šalavrov po imenu, ga je tudi oplovil l. 1761. Mi smo našli morje na tem zemskem šilu, Svatij Nos, popolnoma brez ledu ter smo brodili 31. avgusta brez težav skoz preliv. Okolo ležeča zemlja ni bila s snegom pokrita. Ob obali je bilo morje proti iztoku brez ledu, voda malo slana, temperatura njena samo + 4 C. Do 2. septembra je bilo vreme lepo, veter južen. Ta dan pa se je veter zabrnul, vlekel je od severja in toplota je padla na — 1°. 3. sept. je padel sneg, tako, da so bili medvedji otoki, do katerih smo isti dan prispeli, popolnoma pokriti. Ti otoki so male skale, ne daleč od obale, 71° šir. in 160° dolžine iztočno od Greenwicha. Suvisli led, ki se je na severju pokazal, zadržal me je, da nisem izvel svoje osnove, namreč od ustja Kolyme severno broditi, da vidim, je li se nahaja zemlja ali otoci med Liahovo in Wrangelovo zemljo. Poskus od najiztočnejega medvedskega otoka naravnost iztočno

broditi, je bil tudi jalov, kajti pot je bila 40—50' dalje zaprta po nepreloženem ledu. Bili smo prisiljeni, bliže obale broditi, čeravno je bila tukaj globočina čedalje bolj neznatna. Ponoči 6. sept. smo pluli na ušča čaunskega zaliva dalje ter prispeli do rta Šelagovskega. Samo dva morska potovanja ob tej obali sta nam poznata, Dešenefovo l. 1648 in Šalavrovo l. 1760—64. Noči so bile zdaj tako temne, morje tako z ledom napolnjeno, da smo morali ponoči stati privezavši ladijo na velike ledene plošče. 6. septembra smo bili tako od ledu obdani, da nam ni bilo mogoče proti iztoku prodreti, mi smo morali severno ali pa skoz plitski preliv ob obali. Mi smo se odločili za zadnje. Ali ni bilo lahko skoz velike ledene plošče, ki so nas obdajale, prodreti. Komaj pa smo se zemlji približali, kar zagledamo dva čolna, ki sta bila narejena kakor umiaka ali ženska čolna Eskimov. Bila sta prenapolnjena po urodjenicah; to so bili prvi, ktere smo videli, odkar smo pri Habrovi Jugoršar zapustili. Mi smo se vstavili ter jih vzeli prijazno na palubo. Škoda da ni znal nobeden od njih ruski, niti kterege drugega nam razumljivega jezika. Od tega časa pa smo mogli vsaki dan občiti s prebivalci na obali, ali od nobenega nismo mogli nič zvedeti, ker niso znali nobenega evropskega jezika.

(Dalje prih.)

Evropski mir:

(Konec.)

Berolinski oficiozi pa, ki so zadnji čas postali tako prijazni proti Rusiji, naj pomislijo, da ni še zadosti, govoriti s povdarkom o trdni vezi, ki veže Berlin in Petrograd, če hočejo duhove pomiriti. Ta trdna vez naj se ne tolmači kot sredstvo, s katerim bi Nemčija dobro skončala kako bojno početje in bi potrebovala rusko neutralnost kakor l. 1870. Še le zadnje dni februarja l. l. so se polegli vetrovi, ko je deputacija ruske armade z velikim knezom Mihajlom o priliki sedemdesetletnice viteštva sv. Jurja nemškemu cesarju prinesla lastnoročno pismo ruskega cara. Napivalo se je od obeh strani na dolgotrajno prijateljstvo.

Celo znani Gurko napil je nemški armadi in govoril o medsobojnem prijateljstvu. Tako je mirovna zveza prečrtala račun zapadnim državam, ki so hotele dati Evropi drugo lice.

Je pa li ta zveza na trdni podlagi? Trditi smemo, da v tej obliki, s temi pogoji ne bo dolgo obstala. Treba je le pomisliti, da so zastopani v tej zvezi prerazlični narodi, ki so si v premnogih važnih vprašanjih diametralno nasprotni in ki svojih koristi ne morejo ali vsaj nočejo darovati občenemu blagru. Take zveze, kakor n. pr. l. 1818 morejo se sklepiti le na nravni podlagi gotovih načel in določenih odnošajev. Sedanji evropski odnošaji pa stavijo preveč nujnih vprašanj, ki se morajo prej ali slej rešiti.

Eno teh vprašanj, združenje vzhodnje Rumelije z Bolgarijo postalo je že zelo silno. Od 19. marca, ko je v Sredec (Sofiji) knez Aleksander sprejel novega ruskega zastopnika, Kojandra, bilo je v Rumeliji že mnogo taborov, pri katerih se je odločno povdarjalo združenje z Bolgarijo.

Povod tem zahtevam pa ni ravno to, da je poteklo petletno službovanje Aleko paše, temveč občna želja naroda. Dunajski „Parlamentar“ je prinesel namreč dopis iz Plovdiva (6. maja): „Tukajšnje narodne stranke namen je, porabiti vsa postavna sredstva, da izrazi željo in očitno potrebo bolgarskega naroda v Vzhodni Rumeliji, ki se hoče združiti s kneževino. Sostavila je obsežno spomenico, podpisano od zastopnikov vseh okrajev v Rumeliji, in to bode izročila vsem vladam Berolinske pogodbe. Zato se poda deputacija na Dunaj, v Pariz, Rim, London, Berlin in Petrograd, izbrana sta gospoda Kristov in Ivan Gešov. Odpotovala sta že včeraj (5. maja) od tukaj v Sredec. Dasiravno tukaj dobro vedó, da ta korak ne bode imel hitrega vspeha in da ne bode odvrnil evropske diplomacije od priljubljenega jej načela „status quo“ na Balkanu, vendar se je moral storiti, da evropske vlade poznajo pravi položaj nesrečne „Rumelije“ in soglasno željo naroda po združenju itd.

Znano je pa tudi, da je lansko leto grof Kalnoky naznanil delegatom na Dunaji, da se bode se silo ustavljal, ko bi Rusija rušila obstoječe razmere na Balkanu, in da si je v tem slučaju zvest nemške pomoči. Še bolj odločno je govoril 10. novembra pr. l. Bratiano v rumunski zbornici, rekoč: „Kdor kalí mir, po tem udarimo — z Bismarckom.“

Avstrija pa ima svojo prihodnost na jugu, proti Solunu jo pelje svetovna cesta. In če Rusi ali na svojo pest ali z dovoljenjem Nemčije tudi silijo proti jugu, težko se bo ogniti nezaupnosti, homatijam, morda celo boju. Mi le želimo, da bi se „večno vprašanje“ že enkrat rešilo na korist Avstrije, kakor tudi na korist Jugoslovanstva.

Motati se je pa začelo še drugo vprašanje, namreč egiptovsko. Tudi tukaj ne bo mogel evropski areopag dovoliti Angliji in Franciji proste roke.

Najvažneje vprašanje sedanjega časa pa je socialno, ki hoče preosnovati se silo človeško družbo. Kako naj bi se rešilo, o tem smo že govorili, pristavimo le, da je v Avstriji še mogoče. Rešiti se da s krščanstvom in državno avtoriteto, in to oboje v Avstriji še imamo. Bolni smo, a še ozdravljivi; gorje pa onim, ki bolniku odtegujejo zdravilo.

Možje torej, ki delajo mir in vojsko mej narodi, prevzeli so v sedanjih razmerah veliko odgovornost. Ako ne spoznajo terjatev sedanjih dni, ako ne slušajo narodov glas, žalosten bode njih spomin pri potomcih. Naredi naj se mir mej narodi, izpolnijo želje ljudstva, da se vrnejo boljši časi.

H-t-b-r.

Politični pregled.

V Ljubljani, 4. junija.

Notranje dežele.

Pri glavnem shodu *nemškega „Schulvereina“* lansko leto v Gradci postavili so glasovitega Schönererja za nadzornega svetnika v tem društvu, ktera čast se za jedno leto podeli. Vseč mu je moralo biti, ker se letos zopet na vsó moč za to dostojanstvo puli in za slučaj, da bi ga ne volili, celo žuga, da bo ustanovil novo „čisto nemško“ šolsko društvo, ki ne bo toliko požidovljeno, kakor je že obstoječe. Opozicija proti izvolitvi Schönererja bila je že lansko leto velika, letos bo pa nek še večja. Schönerer bo vsled tega svojo grozno spolnil in nov „Schulverein“ v življenje spravil, ki se bo z že obstoječim klati. Posledica bo najbrž, kakor basen pravi o dveh levih, ki sta drug drugega požrla. Sploh pa Schönererju ni ravno toliko na dostojanstvu nadzornega svetnika v „Schulvereinu“ ležeče, kakor na tem, da tudi v to najnovejšo politično društvo se šolsko krinko zaseje seme antisemitizma. V tem-le grmu kos poje in drugod ga menda ni treba iskati.

Konec minolega meseca stala sta prva dva *anarhista* pred izjemnim sodnim dvorom na Dunaji. Bila sta Schaffhauser in Ondra, oba zatožena sovdeležitve umora policijskega koncepista Hlubeka. Našim čitateljem je vže znano, da je bil Schaffhauser obsojen. Ondra pa oproščen. Posebnosti pri tej obravnavi ni bilo nikakih in kdor je morda kakega posebnega razodetja tajnih potov, po katerih anarhisti hodijo, pričakoval, so je motil. Sodnija morala se je pred vsem čuvati, da ne pride prezgodaj v javnost, kar bi morda na nepovoljen izhod bodočih končnih obravnav vplivalo, na ktere še Stellmacher, Kammerer, Pongraz, in še nekaj drugih čaka. Tudi je dovelj razvidno, kako umestno da so vpeljana izjemna sodišča za take izjemne slučaje, kakor so ravno sedaj pri bratih anarhistih, ki imajo vedno polne roke dinamita, po žepih nabite revolverje, med zobmi pa oster nož ali pa bodalo. Vrh tega pa še se strahovalnimi pismi rokujejo, da mora vže jako pogumen možak biti, ki se jim ne da ostrašiti. Za tak slučaj je edino cesarski sodnik mož na svojem mestu, ki ga ne preslepi rumeno zlato in ne omaje blede smrt iz žugalnega pisma. Na porotnika, in naj bo še tako pravičen, misel, da bi mu obsojenega prijatelji vtegnili hišo požgati, ali njega samega vmoriti, vendar le jako neugodno vpliva in rajši bo rekel v devet in devetdesetih slučajih nekriv, kjer ni vse jasno, kakor na dlani, kakor pa le enkrat kriv, posebno če se prej omenjenih strahov boji. Tega pri sodniki ni. Onih vže med obravnavo več ali manj zadobé prepričanje, ali je zatoženec kriv ali ne in ga na podlagi tega prepričanja tudi ali obsodijo ali pa spusté. Pri Schaffhauserji so se sodniki prepričali, da on ni imel ne neposredno in ne posredno svoje roke v krvi umorjenega Hlubeka, ker so se pa iz dokazov prepričali, da je on za ta na nameravan umor vedel, pa ga ni zabranil, obsodili so ga zarad dane potuhe na dve leti hude ječe. Ako bi bil stal pred porotniki, smemo staviti goldinar na krajcar, da bi ga bili oprostili.

Brambovski batalijoni po celi Avstriji bodo imeli letos svoje velike jesenske vaje združene v polke. Govori se, da se Novomeški brambovski batalijon št. 24. preseli v Ljubljano, namesto njega pa tjakaj pride batalijon domačega pešpolka baron Kuhn št. 17.

Bosna se bo vtrdila. Načelnik generalnega štaba fmlt. baron Beck popotoval je z višjimi častniki vojaških inženirjev; določili so tudi jugozahodno stran gorate Bosne obdati s trdnjavami, ki bodo proti srbski in črnogorski meji gledale in bistro reko Drino čuvala. Vtrditi mislijo Fočo, Gorazdo in Višegrad. Kar se poslednjega v globoki kotli ob reki Drini ležečega mesta tiče, lahko rečemo, da je ono že samo po sebi naravna trdnjava, ktero na vse strani že sedaj petero slabih lesenih stražnic čuva, po katerih je nekaj starih že na pol razbitih topov napeljanih. Ako bi se po tistih peterih vrhovih postavile pravilne in trdno zidane strelnice, potem naj se pa le oglasi tisti, ki bi se upal v mesto in naj si že bo od ktere strani koli. Kedar se toraj vtrditve vresniči, potem je mogoče, da naša vojska zopet en korak dalje napravi v sanžaku Novopazarskem ter si tako Bosno zagotovi.

Vnanje države.

V *Bolgariji* imeli bodo 8. junija volitve v sobranje (državni zbor.) Radikalci pod vodstvom Karavelovega noč in dan na svojo stran delajo, če bodo pa kaj prida opravili, je pa drugo vprašanje, kajti kakor se v dobropodučenih krogih čuje, bo vendar-le kabinet Zankovega veliko večino za-se pridobil.

Kaj vzdržuje *evropski mir*? Bajoneti več milijonov vojakov. Ravno kar je zopet italijanski vojni minister stavil predlog, da se vsako leto pomnoži italijanska vojska namesto za 60.000 za 80.000 mož. Po tem takem bi štela laška vojna 540.000 rednih vojakov in 200.000 deželnih brambovcev. Predlog vojnega ministra je bil jednoglasno sprejet; to se godi v dobi miru.

Na *Francoskem* se pečajo s pregledom temeljnih postav ali vstave. V poslednji seji poslancev imeli so na dnevnem redu član 3. postavbe o novčenju. Ondi se bere: „Noben Francoz se ne sme nadomestiti ali pa od vojske oprostiti dati“. Marquis des Roys (republikanec) je predlagal postavbo, vsled ktere bi se noben Francoz iz službenih ozirov ne smel vojski odtehati; dalje naj se nikar ne trpi, da bi oni rezervisti, ki so uradniki, toliko časa doma ostajali, dokler se ne kličejo osebno na vojsko. Na to je pa vojni minister rekel, da mu je neko število vojakov, ki niso na razpolaganje, potrebno, toraj se ne sme vničiti, pač pa se lahko poniža. Grof Donville-Maillefer iz skrajne leve je povdarjal potrebo, da mora ob času vojske vsak državlján brez razločka stanu svoj opravek popustiti in za puško prijeti.

O razletih, ki smo jih pretekli teden javili v telegramu iz *Londona*, dohajajo podrobnejša poročila. Atentat se je vršil ponoči od petka na binkoštno soboto. Počilo je skoraj h krati na treh krajih. Na prvem kraju v Sotland-Jardu hoteli so raznesti policijski urad, ki se mu je pa le zid razpokal, razsula se je pa mesto tega v obliži stoječa kréma. Druga in tretja eksplozicija prigodili ste se pa v St. James-Square, kjer se je zločincem posrečilo pod neko hišo vzlesti, kjer je imel Carltonov klub svojo sejo. Tu so toliko dinamita naložili, da so z njim raznesli vže dotične hiše in da so po celi okolici okna pobili. Najgrje se je naredilo pri razletu pod hišo Carltonovega kluba. Izvošček, ki je nasproti kluba čakal na svojem vozu, je rekel, da je videl, kako se je okoli 8. ure nekdo poslopji približal in zopet hitro pobegnul. Takoj na to zagromelo je ondi prvokrat. Drugi razlet dvignil je tlak in kamenje iz tal in je okna potrl. Ni še minula minuta, ko v tretje zagromi, ljudje so pa vpiti začeli. Plinove luči so pogasile, krik in zmešnjava je vsled tega še večja postala. Ženske so jokale po svojih otrocih, otroci pa so obupno klicali matere. Ko so se prepričali, da ni nobene nevarnosti več, jeli so kraj nesreče preiskavati. Dokazalo se je, da ženske niso bile toliko ranjene, kakor pa prestrašene. Večinoma so imela razpraskano ali pa odrto kožo in pa nekaj bunk po glavi. Hudobneži so se namenili tudi še razsuti Nelsonov spominek, ob katerem je slonel zavojček s 17 zavitki dinamita; privzeto mu je bilo vžigalo, ktero se je bilo pa nekaj pokazilo in je tako zabranilo veliko škodo, morda pa še večjo nesrečo. Redarji so zavojček vzeli v svoje varstvo. Zlodejev niso še nobenega dobili, kar se pa tiče dinamita, sodijo, da je prej ko ne iz Amerike prinešen.

Izvirni dopisi.

Iz *Ljubljane*, 30. maja. (Konec.) Drugi govornik je priporočal razširjanje bratovščin vednega češčenja, na kar je pomožni škof sklenil prvo sejo in navduševal zbrane v boju za najsvetejše svetine francoskega naroda ter jim podelil blagoslov. Prva točka druge seje je bilo poročilo o vspehih katoliške univerze v Lilleg posebno medicinske fakultete, ki ima zdaj 114 slušateljev in se je komaj pred štirimi leti z 20 začela. Vzgojila je 33 zdravnikov, zanesljivih katoličanov, ktere bi imeli povsod radi in so jih že celo v Algir povabili. Zato se bo tudi v Parizu ustanovila medicinska fakulteta s katoliškimi slušatelji. Na to je govoril profesor Klavdij Janot o prostozidarstvu vpiraje se na encikliko svetega očeta. Na Francoskem je 400 lož s 35.000 udi, ki delajo politiko in javno mnenje. Z žalostjo je omenil, da se elzaško-lotrinska društva pod krinko domoljubja potegujejo za prostozidarstvo. Domorodna in šolska liga ste prostozidarske. Govornik je priporočal v encikliki nasvetovana sredstva zoper prostozidarstvo in je posebno to povdarjal, naj se kupujejo knjige in časniki, ki so v strogo katoliškem duhu pisani. Prostozidarstvo je bilo vselej in povsod velika pomoč vsaki revoluciji; od te strani se mora presojevati. Višji državni pravdnik d'Herbelst je poročal, kako podučujejo gospe in gospodične pod duhovskim nadzorstvom 6—12letne otroke v krščanskem nauku, ki bi sicer ostali brez verskega poduka. Omenjal je njihove požrtvovalnosti in stanovitnosti, ki so nalašč za to osnovele posebno društvo, da podpirajo katehete v poduku krščanskega nauka. Vspeh je velik in očividni. Nasproti temu so pa navzoči udje z največo žalostjo sprejeli poročilo, kako je mladina od onega časa, kar so državne šole brezverne, vedno bolj hudobna. Samomori med otroci, ki so komaj deseto leto prestopili, niso več nenaavadni. Tako se samega sebe umori vsako leto okoli 65, ki so stari od 10—13 let. To je gotovo žalostno naznanilo! Na vrsto je prišel še govor o krščanski umetnosti, o tretjem redu sv. Frančiška, ktere ga je zelo priporočal baron Nicolay, o božjih potih, o kolportaji katoliških knjig, o duhovnem oskrbovanju vojakov, katerih vojni minister o velikinoči še iz vojaš-

nice ni pustil, samo da bi ne spolnili verskih dolžnosti, med tem ko je judovskim vojakom dal večdnevni odpust. To je „svoboda“ in „prostost“ po liberalnih načelih! Baron Ravignan je govoril proti šolski postavi in poslanec Depeyre o društveni. Zbor je protestiral proti oropanju propagande in je poslal sv. očetu adresu, v kateri mu izraža v imenu vseh francoskih katoličanov največo vdanost. Na to je bil kongres slovesno sklenjen.

Iz tega poročila se vidi, koliko imajo francoski katoličanje srca za svoje rojake in kako visoko cenijo najdražji zaklad svete vere. Bog daj, da bi tudi pri nas imeli dosti posnemovalcev!

Iz Cirknice, 3. junija. Pretekle binkošne praznike počastila sta nas s svojim tridnevnim bivanjem v Cirknici dva za naš narod velezaslužna gospoda: prof. Marn in državni poslanec Klun; dasiravno bivala sta le na odmoru od svojega preobilnega posla, sta vendar farane razveselila z jednatima govoroma v cerkvi. Cirknica pa — dobro vedé, da narod, ki svojih zaslužnih mož ne časti, tistih vreden ni — zahvalila se jima je ter ju počastila z dobro izvršeno sereñado (večernico), katero je sinoči napravil jako ubrani in v petji vrlo izvežbani kvartet Cirkniške doline — od imenovanih gospodov pri napitnicah častno slavljenje. Slava!

S Krke, 2. junija. (Božja pot). Vsako leto prihaja k nam ob shodih zopet več ljudi prosit sv. Kozme in Damijana raznih milosti ali se jima zá-nje zahvaljevat. Zaupanje v ta dva velika čudodelnika se zopet poživlja pri prebivalcih naše verne dežele. Zopet prihajajo sem kakor nekaj Gorenjci, Dolenjci, Kočevarji in tudi še od drugod, različni po noši, značaji, jeziku in stanu, a strinjajoči se — v zaupanju do sv. Kozmijanov, kakor jima pravijo domačinje. Tu se jasno vidi, da le vera more pomiriti med ljudmi razpore in poravnati med njimi vsakoršno razliko, — le ona, bi dejal, daje jim pravo pravno-pravnost. Kdor se hoče o tem prepričati, naj se pridruži ob prihodnjih binkoštnih praznikih romarskim tolпам in naj pride to semkaj gledat. Žal mu gotovo ne bo za stopinje, ktere bo zarad tega storil, ampak prišel bo potlej najbrž še v drugič. Komur pa ni moč osebno priti počastiti naših farnih patronov, ta naj vzame v roko koledarček družbe svetega Mohorja leta 1869, pa naj prebere krasno pisani sestavek: Božja pot na Krki, ktereга je spisal pokojni dr. J. Rogač, bivši naš kaplan. Kratek je ta spis, a vendar se lahko spozna iz njega vsaj za silo, kakova je naša božja pot. Naj pristavim še, da ta spis ni pisan v onem duhu, kakor so navadno oni za „brumne dušice“, ampak je pisan tako, da ga z velikim zanimanjem bere lahko tudi človek, ki hoče biti „olikan“ in ki ne dela rad nadleге po božjih hramih. Slovenci, ki imate še ta koledarček, sezite po njem. Storitе to tem raje, ker drugod zastonj iščete poročil o Krški božji poti. Leta 1862, meseca velikega travna, hotel je dati na svitlo pokojni Kočevski dekan Novak, ki je bil tisto leto pri nas, malo knjižico za romarje: „Kratek popis življenja in smrti svetega Kozma in Damijana“, ali spis je ostal le v rokopisu. V njem se popisuje najprej življenje teh svetnikov potlej njuno čudotvorno delovanje na Krki naštevajoč več čudežev iz 17. in 18. stoletja, ki so se zgodili na priprošnjo sv. Kozme in Damijana. Na zadnje pa je pisatelj podal nekaj molitev razdeljenih po urah, hvalnice so v vezani besedi. Za tem pridejo litanije teh dveh svetnikov in na posled maša, poslovenjena po latinski, ki se bere 27. septembra. Da kdo ne misli, da bi v tem rokopisu našel kaj več zgodovinskih podatkov o Krški fari, naj mu povem, da bi kaj tacega zastonj iskal v njem. Kolikor je meni znano, ima še latinski rokopis Zatiškega patra Pavla Puzel-na o tem največ podatkov, da si ima tudi on ubogo malo. Poročila iz prejšnjega stoletja so bila, ali kje so. (Morda v Vidmu?) V farnem arhivu je le latinski rokopis posnet po nekem nemškem spisu od l. 1710, če se ne motim. Oblika je žepne velikosti, knjižica trdo vezana, pisava slična Purzel-novi, vsebina nekako taka, kakor v Novakovem rokopisu, poljudno pisana navadno brez letnic. Od prej pa ni nič znanega. Začetek naše fare je zavit v neznano temo — in ž njo vred tudi začetek tukajšnje božje poti. Le toliko se vé, da je že jako stara, da se je l. 1708 jako poživila tako, da so l. 1709, ko so Zatiški menihi cerkev na novo zidali, ljudje na ramah nanesli kamnja in družega gradiva in da so plemenitaži celo iz Dunaja podarjali cerkvenih oblačil in posod. Zarad prevelikih množic ljudi, so kasneje cerkev še enkrat prezidali. Za cesarja Jožefa II. pa je zadel hud vda-

rec tudi našo faro. Zatiški samostan so 25. oktobra 1782 zatrli in zdaj ni imel več kdo streči romarjem. Božja pot je jela pešati. Tudi v cerkvi je baje tačas marsikaj zginilo v neznane kraje, kar ni bilo prav spodbudno za ljudi. Tako je pešala in pešala božja pot, do zadnjega desetletja. Poprej tako sloveča naša cerkev zginila je ta čas marsikje že iz spomina posebno pri mlajšem zarodu. Zadnja leta pa se je obrnilo zopet vse na bolje. Ko bi mogli dobiti ob shodih duhovnov za spoved, bi brez dvoma glas o čudodelnikih sv. Krizmi in Damijanu zaslovel brž zopet daleč po svetu, kakor je slovel nekaj. Toliko v naglici za danes.

Iz Štajarskega, 3. junija. (O IV. glavnem zboru nemškega „Schulvereina“ v Gradci.) Organ nemškega „Schulvereina“ na Štajarskem, Graška „Tagespost“ je bila že 16. marca t. l. priobčila navdušen oklic do nemških prebivalcev Štajarske dežele, naj se takoj začnejo pripravljati na slovesno obhajanje glavnega zbora nemškega „Schulvereina“, ki se ima letos vršiti binkoštné praznike v Gradci. In res je bil véčraj na binkoštni ponedeljek dopoldne ob 1/2 10. uri, ko se je v cerkvah začela pozna božja služba, začetek naznanjenega občnega zbora „Schulvereina“ v mestnem gledališču, kjer so se ga, kakor smo se nadjali, vdeleževali ne le iz Gradca in Štajarskega, ampak tudi iz družih slovenskih krajev in dežel mnogo nemških šovinistov in nasprotnikov enakopravnosti med avstrijskimi narodi. Kdor pozná patrone in ude nemškega „Schulvereina“, kdor vé zgodovino njegovega početka in delovanja in kdor je pazljivo zasledoval njegovo počenjejanje med Slovenci, lahko si v duhu predstavi verno podobo tega zborovanja, vendar utegne koristno biti, če še kratko poročilo o tem zboru tudi „Slovenec“ objavi posnete po obširnem poročilu zgoraj omenjenega organa „Schulvereinskega“, ker je to poročilo v resnici tudi za Slovence zanimljivo in podučljivo.

Zanimljivo je že to, da se je to zborovanje vršilo v mestnem gledališču. Na galerijah so bili zbrani poslušalci, v ložah in v parterju delegati raznih „krajnih skupin“, na odru pa družben odbor s poročevalci liberalnih nemških listov. Med imenitnimi vdeleževalci so omenjeni Carneri, Hackelberg, Foregger, Schmiderer in udje štajarskega deželnega odbora, v čigar imenu je zbor srčno pozdravil vitez Schreiner omenivši izjavo štajarskega deželnega zbora v seji 7. julija 1882, da „delovanje nemškega „Schulvereina“ pripoznava za poduk in nemško izobražbo kot jako uspešno in blagonosno, in le želi, da bi društvo v vseh krogih prebivalstva dejansko podporo in močno pospeševanje našlo“.

V smislu te izjave, ki je po njegovem mnenju našla v deželi veseli odmev, tudi on zakliče: „Nemški „schulverein“ naj cvete in raste tudi na Štajarskem“. Tako želi deželni odbornik Schreiner in menda celi odbor, v čigar imenu je on govoril. V enakem smislu je potem zbor pozdravil mestni župan dr. Kienzel, ktereга žena je pred kratkim ustanovila „krajno skupino“ „Schulvereina“ za žene in deklice v Gradci.

Prvi govornik je bil predsednik „Schulvereina“ dr. Weitlof iz Dunaja, ki je v daljšem govoru razvijal v obče delovanje „Schulvereina“ v preteklem letu, spodbujal nemške brate k edinosti ter srečno zahvalo izrekel vsem podpornikom, zlasti pa občnemu nemškemu „Schulvereinu“ v Berlinu za mnogovrstne njegove podpore. Važno je, kar dalje o tem Berlinskem društvu pravi, govoreč: „Mit Rücksicht auf alle in Betracht kommenden Verhältnisse unterlässt der genannte Verein ein directes Eingreifen in cisleithanische Schulverhältnisse, führt vielmehr die für unser Arbeitsgebiet bestimmten Widmungen ihrem Zwecke durch unsere Vermittlung zu“. Tako pravi predsednik „Schulvereina“, zdaj pa še naj kdo taji, da naš nemški „Schulverein“ ni v zvezi z Berlinskim. Enakih zanimljivih izjav o namenu „Schulvereina“ je še več v Weitlofovem govoru, pa tukaj ne morem vseh navajati, sicer bi celi list s tem poročilom napolnil.

Iz poročila društvenega denarničarja naj omenim te-le zanimive podatke, da je 1. maja 1884 imel „Schulverein“ 831 krajnih skupin, in sicer na Štajarskem 74, Koroškem 87, Kranjskem 3, na Goriškem in v Trstu po 1. Udov ima „Schulverein“ 85.848, ki so do 15. maja t. l. vplačali 102.664 gld.

Podrobnejše poročilo društvenega delovanja v severnih avstrijskih deželah, ktereга je podal dr. Krauss, preskočim ter tukaj le objavljam glavne podatke iz poročila njegovega delovanja po južnih deželah, zlasti po Koroškem, Štajarskem, Kranjskem in Primorskem, ktereга je prednašal dr. Otto Stein-

wender. Po njegovih mislih ima „Schulverein“ v Gorici in Trstu nasproti Italijanom malo upanja na dober uspeh, Slovencev pa še v misel ne vzame. (Konec prih.)

Domače novice.

(V Ljubljano) prišel bo letos zopet premili Dja-kovarski škof dr. Jurij Strossmajer, kjer se bo gredé na Bled nekoliko časa mudil. Slovenska metropola bo ponosna na tako izbornega gosta, kakor je škof dr. Strossmajer.

(Gledališki vlak v zlato Prago.) Ko se je razglasilo, da mladi domoljubi snujejo v Ljubljani poseben gledališki vlak v Prago, začeli so se oglašati domoljubi po vsem Slovenskem, da se hočejo udeležiti te vožnje. V Ljubljanskih domoljubnih krogih se je ukrenilo, pisati ravnateljstvu državne železnice, naj jim naznani pogoje, sploh naj jim sestavi proračun. Ravnateljstvo je že odpisalo, in ker so pogoji res ugodni, nadejati se je, da se bode domoljubna ideja prav lahko izvršila. Kakor čujemo, osnoval se bode v to poseben odbor v Ljubljani, ki bode to stvar prevzel v svoje roke ter stopil v zvezo z domoljubi po Slovenskem, katerim bode naznanil ceno, sploh vse, kar bo potreba!

(Prava olika.) Prijatelj „Sokol“ pravil mi je véčraj svoje dogodke v Celji. Ko je odhajal vlak, postavili so se nekteri nemčurski korajžneži blizo kolodvora in pozdravili vlak s kamenjem. Kakor zeló to obžalujemo, nas vendar stvar nekako veseli. V kupeji, v ktereга je priletel kamen, ni bilo nobenega „Sokola“, a sedel je nek Dunajčan, „echtes Wienerblut“, toraj trd Nemec. Po vsi sreči ga menda ni zadela kamenita bomba, a razjarjen je zaupil: „No, to pa zdaj rad priznavam: Spodnještirski Nemci so res olikani. Namesto z dinamitom, pokajo s kamenjem. Morajo že biti vsi vkup tako učeni, da še nobeden izmed njih ni smodnika znajdel.“ Ta mož jih je spoznal in obljubil, da doma ta dogodek po listih obelodani. Prav ima, le svakemu svoje!

(Svoji k svojim!) Na letošnji „Sokolovi“ maskeradi bila je tudi hrvatska „ofcet“. — Med svati bil je lep par, ktereга nežnejo polovico je te dni zadela jeza tukajšnjega nemčurja. V špitalskih ulicah je trgovec, ki se ne piše za Kovača, kupčuje pa z galanterijskimi izdelki; a žalibože sam se pa še ni navzel galanterije. Gospodična B. bila je v njegovi prodajalnici v službi. Ker je na maskeradi sodelovala v skupini, se je soznaniła z gospo nekega narodnega obrtnika in s to se je peljala ono nedeljo v Dol na „Sokolovo“ zabavo. Bila je v družbi samih gospej, toraj gotovo nič nerodnega. A glejte in strmite! Drugi dan ji pa piše g. Sch. list, v ktere-m pravi, da on ne more dalje trpeti v svoji prodajalnici gospodične, ktera se z narodnjaki okoli potika. — Tako je to razložil nam že prej omenjeni obrtnik gospod D., kteri nam je obljubil prinesiti tudi pismo trgovčeve. Naša misel je pa ta: Kdor si misli v špitalskih ulicah v tej štacuni na levi strani kaj kupiti, naj stopi le malo dalje, krene na desno okrog oglja in tam bo našel dva narodno misleča prodajalec galanterijskih stvari.

(Nemški „Schulverein“ v Ljubljani) si je Binkoštné praznike pri došlih tujcih jako dobro kašo zabelil. Kakor vsako leto gostom na čast in radost, svirala je godba tudi letos na kazinskem vrtu. Večina Dunajčanov je bila v kazinskem vrtu, kjer so se pri zvonečih glasovih dobro zabavali, dokler jih dež ni pregnal proti večeru v dvorano. Ondi pa je pričel ne bodi ga treba „Schulverein“ svoje delovanje. Mladostno fanté neki, kakor nam je pripovedoval pravi Nemec, domá iz nemškega cesarstva in ktere-mu se Ljubljanski talmi-nemci studijo, plazil se je okoli miz, kjer so Dunajčani in drugi došli tujci sedeli in je za „Schulverein“ beračil, kar je dotične tujce tako v nevoljo spravilo, da so glasno zabavljali: „Da je sramota za Ljubljanske talmi-nemce, ki toliko ne zmorejо, da bi iz lastnega podpirali osnovani „Schulverein“, temveč morajo za to tuje ljudi nadlegovati.“ Pri nekterih mizah so nadležnega pobiralca kar s silo in z grdo odganjali, rekoč: „Schauen's, dass Sie verschwinden, schamen's Ihna dahier fremde Leut' zu belästigen!“ Sploh pa ob tej priložnosti z nekako zadovoljnostjo in s pravim veseljem priznamo, da je talmi-nemščina na svoji ceni pri pravih Nemcih mnogo zgubila. Edino na Štajarskem ima še

nekaj veljave, to pa zaradi tega, ker ima ondi svojo domovino, kar bi bilo posebno žalostno za njo, ako bi že celó domá nič več ne veljala. Štajarski talminemci imajo ravno domá v Celji v kljub prislovi: „Nemo propheta in patria“ največ sreče, in to menda za to, ker jim drugod povsod spodleti, kamor koli se obrnejo. Naj bi se že skoraj tudi Celjskim Slovincem posrečilo, da Nemcem in nemčurjem odkažejo mesto in meje, ktere se jim spodobijo ter jim po pravici gredo.

(Trgovinska in obrtna zbornica.) V seji dne 30. maja t. l. vzelo se je poročilo g. K. Luckmanna o zadnjih obravnavah državno-železniškega sveta na znanje. Poročevalcu se je izrekla zahvala za energično postopanje in sklenilo se je tudi prošnji A. Tschinkelnovih sinov in pa K. Maline o tarifnih zadevah pri c. k. vodstvu državnih železnic toplo podpirati. Sklenilo se je poročati, da ni treba izdati ukaza, s katerim bi se onim, kateri imajo pravico z žganimi opojnimi tekočinami trgovati, prepovedalo imeti v svojih prodajalnicah žgane opojne pijače v odprtih posodah in nezapečatenih steklenicah. Sklenilo se je dalje, poročati, da po došlih poročilih mlinarji na Kranjskem ne pekó črnega kruha; priporočati prošnjo mestne občine Radovljica za dovolitev živinskih sejmov in izreči, da se prošnja farne občine Prežganj za tri sejme ne more priporočati. C. kr. deželni vladar se sklence poročati, naj bi dovolila osem prositeljem nastopiti njih obrt, da-si ne morejo dokazati, da so se ga učili. Konečno se sklence obrniti se na c. kr. poštno vodstvo, naj bi ukrenilo, naj bi se na nabiralnikih za pisma napisalo, kdaj da poštne osobe vzame iz njih pisma.

(Sinoči proti mraku) peljali so skozi Vegove ulice na lojtrnem vozu trdo povezanega moža, zraven njega pa je sedela ženska, gotovo da njegova žena in mu podpirala glavo. Ker se je že mračilo, svetili so možu na vozu žandarmi z nataknenimi bajoneti. Kaj da je mož učinil ne vemo, gotovo pa je vse drugo našel, nego je iskal.

(Pet tisoč) ljudi obiskalo je na binkoštni ponedeljek „Postojnsko jamo“; vstopnine se je pa nabralo 3528 gold.

(Diurnista) išče c. kr. okrajna sodnija v Ribnici za 30 gold. na mesec. Služba je stalna. Zahteva se znanje slovenščine, nemščine in sodnijske manipulacije. Prošnje s pričevali vložé naj se odmah na c. kr. okrajno sodnijo v Ribnici.

Razne reči.

— V Trstu je stolni dekan postal preč. g. kanonik dr. J. Sust, častna kanonika pa preč. g. Janez Koman, župnik pri cerkvi Jezuitovski, in preč. g. Fr. Črne, župnik pri starem sv. Antonu v Trstu. Čestitamo! Ad multos annos!

— Mraz. Dne 28. maja je na murskem polji, kakor se nam poroča, slana poparila koruzo in krompir. Glede fižola pa imajo nekteri navado, da ga pokrivajo z mahom, s slamo, z listjem ali s čim drugim, da ga rešijo pred mrazom.

— Za novo stolno cerkev v Sarajevu vložili bodo v začetku bodočega meseca temeljni kamen, kar nas tembolj veseli, ker je katoliška vera v glavnem mestu ponosne a tužne Bosne do sedaj le skromno kapelico imela za svoje pribežališče, v kateri je komaj dve sto ljudi s težavo prostora dobilo. Pravoslavni živeli ima v Sarajevu prekrasno cerkev, katero mu je Rusija z lastnimi novci pozidala, in v resnici sramota bi bila, ko bi katoliki ne spravili kviško za nadškofijsko prestolnico vsaj nekoliko vrednega hrama božjega, kjer bi se na slovesen način zamogla služba božja obhajati. — Toraj bo pa tudi za nas resnica in čas nabirati potrebnih darov za zvonove. O tej priliki smemo namreč našim bralcem razodeti, da je Sarajevski nadškof, prevz. gosp. Jos. Stadler, v nekem dopisu izrekel željo, da bi Kranjci (sploh Slovenci), ki imajo sami toliko lepega zvonjenja pri svojih cerkvah, napravili zvonove za Sarajevsko stolnico. Ubogi katoliki v Bosni bi se dobrotnikov vedno s hvaležnim spominom v svojih molitvah spominjali. Prevzvišeni nadškof je nemara na pravo struno zadel; ker toliko ponosa in vneme za lepo zvonjenje menda res ni kmalu kje toliko, ali pa nikjer, kakor na Kranjskem in pri naših bližnjih sosedih. Dasi bode svota za dostojno zvonjenje glavne Bosnanske stolnice nekaj tisočev znašala, se bode pa vendar sčasoma brez dvoma nabralo, če vsaki podari po svoji moči. Bog blagoslovi!

— Blagoslovljena je bila 19. maja nova hiša katoliških rokodelcev v Lienču na Tirolskem. Blagoslovil je premil. vojaški škof dr. Gruscha, obče znani podpornik in zavetnik katoliških rokodelcev. Pri slavnosti so bili navzoči zastopniki koroških in tirolskih rokodelskih društev. Bog daj, da bi

kmalu prišel čas, da bi tudi naši pošteni rokodelci dobili svoj dom! Ker pa brez nič ni nič, treba je potrkati na srca usmiljenih dobrodelnikov, da se spomnijo tudi te prepotrebne naprave. Usmiljenost je orožje, s katerim se katoliška cerkev najmagovitejši bojuje v sedanjih časih proti nejeveri. In do koga moramo biti bolj usmiljeni, nego do delavnega človeka, ktereja je kaka nezgoda odtrgala od dela in zaslužka in ga vrgla v nadlogo, bolezen in stisko! Če je kje, je tu radodarnost in usmiljenost na pravem mestu! Dodeli Bog, da bi te vrstice imele kaj učinku in omečile srce vsaj nekterim bralcem, ki naj bi po svoji moči pripomogli, da bi pošteno rokodelstvo v kratkem dobilo svojo društveno hišo v beli Ljubljani! Ta društvena hiša bi ne imela samo krajevnega pomena in vrednosti, ampak bi bila velika dobrota vsem revnim rokodelcem, ki bi iskaje dela prišli v Ljubljano.

— Na Nemškem se je vnel boj zoper razvado prepogosto rabiti ptuje besede. Veliki vojvoda Vajmarski je razglasil, da se uradniki morajo kolikor mogoče ptujih besedi ogibati. Herman Riegel je izdal knjižico, v kateri se obrača do vsih narodnih Nemcev z geslom: „Nobene tuje besede, kjer se nemška rabiti zamore!“ Le v znanstvu se pripušča nekoliko prostora tujkam, pa tudi tukaj naj bi se njih raba kolikor le mogoče omejila. Bravo; so vendar tudi Nemci enkrat svojo staro neumnost spoznali! Bi bilo pač prav, da bi se tudi naši pisatelji po onem geslu ravnali in ne rabili brez potrebe tujih besed, katerih navadni človek ne razume. Ali, kaj naše pisatelje, zlasti časnikarje, briga navadni človek. Le „nobel“ se pokazati hočejo, da so visoko nad „navadnim“ ter tudi kaj tujega umejo! Nam se pa to prav nič „nobel“ ne zdi, bodi si že, da slovenskih izrazov ne znajo ter so preleni se zá-nje potruditi, bodi si, da si v svoji oholosti res kaj za to domišljujejo, da jim je vsaka tretja beseda tujka.

— Avstrijski delavci v Parizu so imeli 20. maja zvečer shod, na katerem so protestirali zoper tabor avstrijskih anarhistov od 27. aprila.

— Ali je dovoljeno na umeten način napravljati pene na pivu? Policijski urad v Šverinu na Nemškem je prepovedal gostilničarjem s tiskalnico napravljati pene na pivu, da je videti pivo boljše. Ministerstvo je to postavo potrdilo opirajoč se na dokaze, da umetno narejene pene kaze okus in narede pivo ljudskemu zdravju škodljivo. Ta je prava! Čemu ljudstvo slepiti in mu podajati za dobro pijačo, kar je prav slabo. Pivo naj se dobro skuha in potem ne bo treba priprav za „švindl“ in škodo pivcev namenjenih!

— Potreba vode v posameznih mestih. Ako se sodi o čistoti po množini porabljene vode, mora se pripoznati, da so Severoamerikanci najčistejši ljudje na zemlji. V ameriškanih mestih se potrebuje toliko vode, kakor nikjer drugod. Ako kje v Evropi kak vodovod napravijo, računijo največ 180 litrov na vsacega človeka na dan, na največjih krajih pa še veliko manj. Tako je prišlo v poslednjih letih na vsacega človeka: v Berlinu 65 litrov, v Londonu 150 litrov, v Parizu 180 litrov. Nasproti temu se pa porabi v posameznih ameriškanih mestih veliko več vode: v Filadelfiji 255, v Cincinnati 330, v Bostonu 350, v Novem Jorku 380, v Čikagu 430 litrov na dan. V nekterih krajih napravi velika poraba vode že skrbi, in kompetentni krogi se že posvetujejo, kako preskrbeti, da je ne zmanjka. V ta namen se napravljajo vodomeri in drugi kontrolni aparati, katerih niso do zdaj nič rabili.

Telegrami.

Dunaj, 4. junija. Cesarski patent od 2. junija sklicuje deželne zbornice dalmatinskega in tirolskega na 16. junija, moravskega na 10. julija, bukovinskega 22. julija.

Dunaj, 4. junija. Dvanajsti Dunajski semenski somenj bo 25. in 26. avgusta v Rotundi.

Trst, 3. junija. Deželna zbornica Istrskega in Goriško-gradskega sklical je cesarski patent od 2. t. m. na 9. junija.

Spljet, 3. junija. Na binkoštno soboto stopili so se Slovani in Lahi. Slovani so zmagali. V ponedeljek so se izgredi ponovili in so se tudi noži bliskali. Ubili so enega Laha, dva so pa hudo poškodovali. Več ljudi so zaprli.

Brno, 3. junija. Volitve v deželni zbor bodo na Moravskem 30. junija in pa 4. in 7. julija.

Budapešt, 4. junija. Anarhist Fried je priznal, da je bil pri Eisertovem roparskim umoru za čuvaja, Kammerer in Stellmacher pa da sta se ga neposredno vdeležila.

Kološ, 4. junija. V Gyorgyalfalu pretep. Orožnike so sprejeli s kamenjem in so štiri zmed njih hudo poškodovali. Osem oseb je vstreljenih; preiskava se je pričela. Vzrok nereda so volitve.

Tuji.

3. junija.

Pri **Maliči**: Freitag in Hirschbein, kupč. potovalec, z Dunaja. — Hajdu Etel Coni, vradnikova soproga, iz Pešte. — Baroninja Wolkensperg, vdova c. k. polkovnika, iz Oseka. — Jos. vitez Schneid, dež. poslanec, z družino, iz Kamnika. — Adolf Pfeifferer, c. k. sodnijski pristav, iz Kočevja. — Urbančič, zasebnik, iz Polh. grada.

Pri **Slonu**: Bleiweiss, c. k. poročnik, z Dunaja. — L. Bartha, kupč. potovalec, z Dunaja. — Uršula Perich, s hčerjo, iz Reke. — A. Sove in C. Ohmeyer, iz Bovea. — Josip Wagner, kupec, iz Šmarja.

Umrli so:

31. maja. Jožef Moškerc, bivši usnjarski pomočnik, 68 let, Karlovska cesta št. 7, marasmus.

1. junija. Jakob Ostank, gostač, zdaj kaznjeneec, 68 let, ulice na grad št. 12, marasmus. — Anton Očakar, mizarjev sin, 3 dni, sv. Petra nasip št. 65, oslabljenje.

2. junija. Martin Glanc, krojač, zdaj kaznjeneec, 50 let, ulice na grad št. 12, jetika. — Mina Zdešar, gostija, 63 let, sv. Florjana ulice št. 17, oslabljenje.

V bolnišnici:

30. maja. Avgusta Sajovec, krojačeva hči, 8 let, jetika.

Eksekutivne dražbe.

9. junija. 3. e. džb. pos. Jože Lenarčič iz Nadanjesela, 4133 gl. 80 kr. Postojna. — Relicijacija pos. Janez Praznik iz Rašice, Lašce. — 2. e. džb. pos. Gregor Bobek iz Kala, 133 gl. 10 kr. Postojna. — 3. e. džb. pos. Janez Koren iz Radokove vasi, 1445 gl. Postojna.

10. maja. e. džb. Jožef Maleškar iz Ostrožnega brda, 4580 gl. Postojna. — e. džb. pos. Franc Smrd iz Kala, 1759 gl. Postojna. — 3. e. džb. pos. Anton Facja iz Jakobovic, 5860 gl. Logatec. — 3. e. džb. pos. Franc Kalister iz Koč, 635 gl. Postojna.

11. junija. 1. e. džb. pos. Štefan Simončič iz Starevasi, 285 gl. Krško. — 3. e. džb. pos. Matija Bele iz Slavine, 940 gl. Postojna. — e. džb. pos. Jakob Čelhar iz Šent-Petra, 2100 gl. Postojna.

Žitna cena.

Pšenica banaška 1 hkl. 8 gl. 90 kr., — domača 7 gl. 90 kr. — Rž 5 gl. 40 kr. — Ječmen 4 gl. 45 kr. — Ajda 5 gl. 60 kr. — Proso 5 gl. 40 kr. — Turšica 5 gld. 40 kr. — Oves 2 gl. 95 kr.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

4. junija.

Papirna renta po 100 gld.	80 gl. 45 kr
Sreberna „	81 „ 30 „
4% avstr. zlata „renta, davka prosta	102 „ 10 „
Papirna renta, davka prosta	95 „ 85 „
Akcije avstr.-ogerske banke	859 „ — „
Kreditne akcije	160 gld. 308 „ 20 „
London	122 „ 20 „
Srebro	— „ — „
Ces. cekini	5 „ 76 „
Francoski napoleond.	9 „ 69 1/2 „
Nemške marke	59 „ 70 „

Na vrtu kmetijske družbe na Poljanah se boste v četrtek po 10. uri

obe košnji

ondašnjega travnika po dražbi prodajali.

Politura

(3) za mobilije,

ktere se lahko vsakdo posluži, da si zlika svoje stare mobilije, ki se že po prvem likanju svetijo kakor nove. Cena za vsako steklenico 1 gl. 20 kr. proti pošt-nem povzetju razpošilja

L. Epstein,
Wien, VI., Getreidemarkt 17.

DUHOVNO

PASTIRSTVO.

Slovenskim bogoslovem in mašnikom
spisal

Anton Zupančič,
profesor pastirstva.

Cena 1 gl. 20 kr. Po pošti 10 kr. več.

Dobiva se v

Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Izišli prvi del obsega osebo in lastnosti duh. pastirja; potem homiletiko in katehetiko.

Tržaški škofijski list knjigo priporoča s sledečimi besedami: Opus multa eruditione et practica methodo compilatum... sacerdotibus optime commendamus.